

ÂM NHẠC LỚP 9

BÀI 1: Chủ đề “**KỶ NIỆM MÁI TRƯỜNG**”

- ◆ **Học hát :**
Bài *Bóng dáng một ngôi trường*
- ◆ **Nhạc lí :**
Giới thiệu về quãng
- ◆ **Tập đọc nhạc (TĐN) :**
Giọng Son trưởng - TĐN số 1
- ◆ **Âm nhạc thường thức :**
Ca khúc thiếu nhi phổ thơ

- Tiết 1
  - Học hát : Bài *Bóng dáng một ngôi trường*

- Tiết 2
  - Nhạc lí : Giới thiệu về quãng
  - TĐN : Giọng Son trưởng - TĐN số 1

- Tiết 3
  - Ôn tập bài hát : *Bóng dáng một ngôi trường*
  - Ôn tập Tập đọc nhạc : TĐN số 1
  - Âm nhạc thường thức: Ca khúc thiếu nhi phổ thơ

(Mỗi tuần chúng ta sẽ học một tiết)

THẦY NGÔ XUÂN TRƯỜNG

TIẾT 1

HỌC HÁT: BÀI *BÓNG DÁNG MỘT NGÔI TRƯỜNG*

1.1 XEM SÁCH GIÁO KHOA VỚI SỰ HƯỚNG DẪN CỦA GIÁO VIÊN

- Em hãy hỏi xem cha mẹ, anh chị ở nhà có biết bài hát này không; có thể anh chị ở nhà đã học qua bài hát này và có thể hát cho em nghe. Em hãy cùng người lớn ở nhà tìm hiểu bài hát qua giai điệu và ca từ của bài hát.
- Cũng có thể em đã nghe qua và thuộc bài hát này vì thế em hãy thử nhìn vào bản nhạc và hát lên những ca từ của bài hát.
- Cũng có thể em đã học qua một nhạc cụ giai điệu. Nếu thế em hãy thử dùng nhạc cụ của mình tái hiện lại giai điệu của bài hát này đi.
- Nếu em hoàn toàn không thể biết được giai điệu bài hát, hãy đọc phân ca từ và tìm hiểu xem bài hát muốn truyền tải nội dung gì.

Bóng dáng một ngôi trường

Nhịp

Sôi nổi - Rất nồng nhiệt

Nhạc và lời : HOÀNG LÂN

The musical score is written on a single treble clef staff in 4/4 time. It consists of five lines of music. The lyrics are written below the notes. There are two red boxes: 'Đoạn A' on the first line and 'Đoạn B' on the fifth line. A blue arrow labeled 'Nhịp' points to the first measure of the first line, and another blue arrow labeled 'Nhịp' points to the double bar line at the end of the fifth line. The lyrics are: 'Đã bao mùa thu khai trường. Đã bao mùa hè chia tay. Vẫn còn trẻ mãi ngôi trường ở chốn đây. Những cánh chim dù bay xa năm tháng không thể xóa nhòa. Và tình yêu ấy sáng lên trong lòng chúng ta.. Hát Hát'.

Nhịp

mãi tiếp bên dòng sông ấy mang
 những bài ca mới cho
 theo bao kỉ niệm. Hàng cây
 xanh tươi tình bạn. Dòng sông
 xanh xưa dệt vào bức tranh đầy
 thời gian lãng mạn tranh đầy
 kỉ ức tuổi thơ. Một khúc ca
 gắn bó dài lâu. Càng lắng sâu
 đang vang vọng. Làm ta xao xuyên nhớ
 trong tâm hồn. Lòng ta ghi mãi bóng
 đến bây giờ. ... trường
 dáng ngôi ...

Trong mỗi chúng ta, ai cũng mang trong lòng những tình cảm được lưu giữ từ một mái trường, nơi có các thầy, cô giáo và những bạn bè thân thiết của một thời cấp sách. Những dấu ấn đó sẽ còn đọng mãi trong chúng ta cùng với những kỉ niệm khó phai mờ.

Bài hát *Bóng dáng một ngôi trường* có giai điệu tươi trẻ, trong sáng và lời ca giàu hình ảnh. Âm nhạc được viết theo hình thức 2 đoạn :

Đoạn a : sôi nổi, linh hoạt ; Đoạn b : tha thiết, lôi cuốn.

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Hãy kể tên những bài hát viết về nhà trường, về thầy, cô giáo.
2. Hãy nêu tên một vài bài hát của nhạc sĩ Hoàng Lê mà em biết. Học thuộc bài hát *Bóng dáng một ngôi trường*.

1.2 CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP CHO HỌC SINH

1.2.1 Câu hỏi và bài tập trong sách giáo khoa

- Hãy kể tên những bài hát viết về nhà trường, về thầy, cô giáo

Phần trả lời của học sinh: .....

.....

.....

.....

.....

.....

- Hãy nêu tên một vài bài hát của nhạc sĩ Hoàng Lê mà em biết.

Phần trả lời của học sinh: .....

.....

.....

.....

.....

.....

- Học thuộc bài hát

1.2.2 Câu hỏi và bài tập Giáo viên đưa ra.

- Đoạn A của bài hát được viết ở nhịp gì?

Phần trả lời của học sinh: .....

.....

.....

- Đoạn B của bài hát được viết ở nhịp gì?

Phần trả lời của học sinh: .....

.....

.....

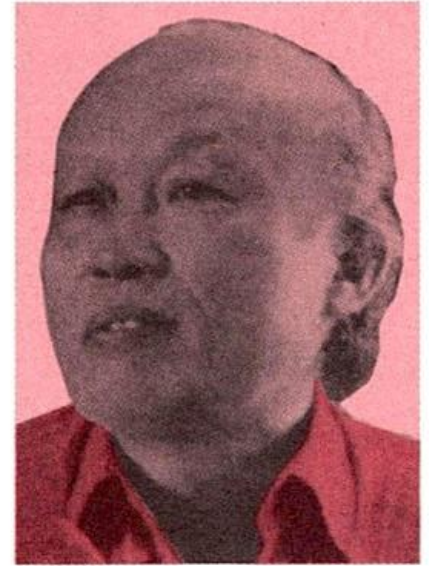
- Em hãy biểu diễn bài hát trước cha, mẹ. Nếu chưa hát được em hãy đọc lời bài hát cho cha, mẹ nghe.

1.3 BÀI ĐỌC THÊM

- Em hãy đọc bài đọc thêm trong sách giáo khoa (ở những trang sau) để có thêm những hiểu biết và gần gũi hơn với âm nhạc.

NHẠC SĨ HOÀNG HIỆP VÀ BÀI HÁT CÂU HÒ BÊN BỜ HIỀN LƯƠNG

Nhạc sĩ Hoàng Hiệp (tên khai sinh là Lưu Trần Nghiệp), sinh ngày 1-10-1931 tại tỉnh An Giang (Nam Bộ). Ông là tác giả của rất nhiều ca khúc quen thuộc và nổi tiếng. Các tác phẩm của nhạc sĩ Hoàng Hiệp đậm chất trữ tình và có sắc thái riêng. Ca khúc của ông được đông đảo quần chúng yêu mến như : *Câu hò bên bờ Hiền Lương* (lời : Hoàng Hiệp - Đăng Giao), *Cô gái vót chông* (thơ Mô-lô-y-cla-vi), *Ngọn đèn đứng gác* (thơ Chính Hữu), *Đất quê ta mệnh mông* (thơ Dương Hương Ly), *Trường Sơn Đông, Trường Sơn Tây* (thơ Phạm Tiến Duật), *Lá đỏ* (thơ Nguyễn Đình Thi), *Nhớ về Hà Nội*,...

Sau năm 1975, trở về sống và làm việc ở Thành phố Hồ Chí Minh, ông viết : *Con đường có lá me bay*, *Em vẫn đợi anh về* (thơ Lê Giang), *Mùa chim én bay* (thơ Diệp Minh Tuyên), *Chút thơ tình người lính biển* (thơ Trần Đăng Khoa), *Viếng Lăng Bác* (thơ Viễn Phương),... Ông là một trong số các nhạc sĩ Việt Nam đã phổ nhạc thành công khá nhiều bài thơ.

Nhạc sĩ Hoàng Hiệp đã được Nhà nước trao tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh về Văn học - Nghệ thuật.

KỈ NIỆM VỀ MỘT BÀI HÁT, VỀ MỘT GIỚI TUYẾN

... Năm 1956 đã trôi qua mà không có hiệp thương Tổng tuyển cử như Hiệp định Giơ-ne-vơ đã quy định. Những người miền Nam tập kết chúng tôi đều sống trong tâm trạng “ngày Bắc, đêm Nam”...

Ngồi trên xe ô tô từ Hà Nội vào Vĩnh Linh (Quảng Trị) tôi lặng thinh, day dứt vì nỗi nhớ quê nhà. Nhớ lại quang cảnh ngày các má, các chị, các em tiễn đưa mình xuống ghe ra Vàm Sông Đốc để lên tàu tập kết ra miền Bắc với hai ngón tay đưa lên (như hẹn hai năm sau trở về) mà không cầm được nước mắt.

Ngày tôi ra Bắc, tôi cũng không gặp ba má và các em tôi sau chín năm kháng chiến xa cách. Gia đình tôi hiện giờ đang ở đâu ?

... Những ngày đầu ở bờ Bắc sông Bến Hải, tôi sống với đơn vị bộ đội biên phòng ở một đồn cách cây cầu Hiền Lương chỉ vài trăm mét. Lúc này đang mùa mưa, buồn ơi là buồn ! Ban ngày, tôi đội mưa đi dọc theo bờ sông, đôi mắt đăm đăm nhìn sang bờ Nam. Tôi bắt gặp nhiều em, nhiều chị từ bên ấy hình như giả bộ ra sông rửa chân tay để được nhìn lại những người thân bên bờ Bắc...

... Tôi muốn viết một cái gì đó nhưng tâm trạng ngổn ngang không sao viết được. Nhiều ý nghĩ cùng đến một lúc không biết chọn cái nào và bắt đầu từ đâu.

... Một lần nữa, tôi lại bước ra hiên nhà của đồn biên phòng nhìn về phía cầu Hiền Lương, chiếc cầu có lần tôi đã đặt chân lên đó. Tuy nhiên tôi chỉ được phép đi nửa cầu phía Bắc, vì nửa cầu phía Nam là thuộc về đối phương rồi. Nó được phân chia không chỉ bằng cái trạm gác đặt ngay giữa cầu, mà còn bằng cả hai màu sơn khác nhau nữa ! Tôi nhìn cây cầu lúc này đang bị màn mưa che phủ. Nó như ẩn, như hiện, như thực, như hư. Dẫu vậy, nó vẫn là một biểu hiện của sự chia cắt.

... Từ giả đồn biên phòng, một buổi chiều tôi gặp anh gác đèn biển Cửa Tùng. Anh cũng là người miền Nam tập kết ra Bắc đã hai năm nay.

Đứng ở trên chòi cao, nơi đặt cây đèn biển, hai chúng tôi nhìn biển khơi sóng trào, nhìn đàn hải âu đang bay lượn, nhìn những cánh buồm đang từ từ trôi vào cửa sông... Bỗng anh bạn gác đèn biển cất lên tiếng nói : “ ... Tôi sang đây để lại vợ con bên ấy. Vì vậy, hằng ngày tôi lên đây không chỉ để làm nhiệm vụ mà còn để nhìn về quê tôi. Có vài lần, tôi trông thấy ai như vợ con tôi đang từ trong xóm ra bãi biển để nhận cá mang ra chợ bán, như hồi tôi còn ở làng bên ấy. Tôi muốn kêu to lên gọi tên vợ con tôi nhưng kêu sao cho nghe thấy được !”.

Anh bạn còn nói dài, nói nhiều nữa về những niềm đau, nỗi nhớ của mình... Sau đó anh ta ngồi im lặng như pho tượng đá. Còn tôi, tôi lại muốn khóc. Tôi muốn có đôi lời an ủi anh nhưng cổ họng nghẹn cứng.

Một lúc sau, tôi lẳng lặng theo anh leo xuống các bậc thang trở về. Ngay lúc đó, trong óc tôi đột nhiên vang lên những âm thanh đầu tiên và những ý tứ lời ca mà tôi khổ công tìm kiếm trong nhiều ngày qua.

Và bài hát mà tôi hằng ôm ấp từ bao lâu nay đã được bắt đầu từ chiều hôm đó. Bài *Câu hò bên bờ Hiền Lương* - một bài hát ra đời trong nỗi đau xót của bản thân tôi cộng với tâm trạng buồn nhớ của bao người khác trong thời kì nước nhà còn bị chia cắt thành hai miền Nam - Bắc.

(Lược trích bài viết của nhạc sĩ Hoàng Hiệp)

Câu hò bên bờ Hiền Lương

Nhạc : HOÀNG HIỆP

Lời : HOÀNG HIỆP - ĐĂNG GIAO

Chậm - Tình cảm

Bên ven bờ Hiền Lương chiều nay ra đứng trông
Trông qua rặng Trường Sơn miền quê xa khuất chân

về. Mắt đượm tình quê, đôi mắt đượm tình quê.
trời. Mây lặng lờ trôi mây đen lặng lờ trôi.

Xa xa đoàn thuyền nan buồm căng theo gió xuôi dòng. Bỗng
Xa xa một đàn chim so mây dang cánh lung trời. Hỡi

trong sương mờ không gian trầm lắng nghe câu
chim hãy dừng cho ta gửi đến phương xa

hò. (Nhạc .....) Hò ơ ơ Thuyền
vời. Hò ơ ơ Dù

Ơi, thuyền ơi có nhớ bến chẳng? Bến thì một
cho, dù cho bến cách sông ngăn. Để gì chặn

dạ khẳng khẳng đợi thuyền. Nhấn ai xin giữ câu
được duyên anh với nàng. Xé mây cho sáng trăng

nguyên. Trong cơn bão tố vững bền lòng son.
vàng. Khai sông nối bến cho nàng về anh.

Ơi câu hò chiều nay. Sao mang nặng tình ai?
Ơi câu hò chiều nay. Tôi mang nặng tình ai?

Hay là em bên ấy trong phút giây nhớ nhung trào sôi. Gửi
Nơi miền quê xa vắng em có nghe thấu chẳng lòng anh. Tình

niềm tin theo gió qua mây câu thiết tha hò ơi!
này ta xây đắp nên thủy chung không bao giờ phai!

TIẾT 2

- Nhạc lí : Giới thiệu về quãng
- Tập đọc nhạc : Giọng Sơn trưởng – TĐN số 1

2.1 XEM SÁCH GIÁO KHOA VỚI SỰ HƯỚNG DẪN CỦA GIÁO VIÊN

Nhạc lí

GIỚI THIỆU VỀ QUÃNG

Quãng là khoảng cách về cao độ giữa hai âm; vang lên lần lượt hoặc cùng một lúc. Mỗi quãng mang một tính chất riêng. Tùy theo số lượng cung hoặc nửa cung chứa trong quãng đó mà xác định tên gọi và tính chất các quãng là trưởng, thứ, đúng, tăng, giảm.

Ví dụ :

2 Thứ   3 Thứ

1 Đúng   2 Trưởng   3 Trưởng   4 Đúng

6 Thứ   7 Thứ

5 Đúng   6 Trưởng   7 Trưởng   8 Đúng

4 Tăng   5 Giảm

Tập đọc nhạc

GIỌNG SON TRƯỞNG - TĐN SỐ 1

1. Giọng Sơn trưởng

Giọng Sơn trưởng có âm chủ là Son. Hoá biểu của giọng Sơn trưởng có một dấu thăng (Pha thăng).

Cấu tạo giọng Sơn trưởng như sau :

1^c   1^c   1/2^c   1^c   1^c   1^c   1/2^c

2. Tập đọc nhạc

TĐN số 1 Cây sáo (Trích)

Nhạc Ba Lan
Đặt lời : HOÀNG ANH

Vui - Nhí nhảnh

Đẹp nào bằng cây sáo bé bé nhỏ xinh xinh trên tay người.

Ngọt ngào bay lên tiếng sáo ngân âm vang xa vời.

Một điệu nhạc trong sáng réo rắt vút cao từ bàn tay ấy.

Hoà theo với tiếng đàn hát lên câu ca yêu đời.

* Nhận xét TĐN số 1 :

- Giai điệu xây dựng trên giọng Son trưởng, sử dụng đủ 7 âm : Son-La-Si-Đô-Rê-Mi-Pha thăng.
- Bài gồm 4 câu hát với 2 âm hình tiết tấu gần giống nhau :

Câu 1	}	2				
Câu 3						
Câu 2	}	2				
Câu 4						

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Em hãy chỉ ra các quãng 2, 3, 4, 5 trong bài TĐN số 1.
2. Tập đọc TĐN số 1 và ghép lời.

- Em hãy nhìn vào nhạc phổ và đọc (xướng âm) giai điệu của bài TĐN số 1
- Em hãy ghép lên ca trên giai điệu ấy.

2.2 CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP (TRONG SÁCH GIÁO KHOA) CHO HỌC SINH

- Em hãy chỉ ra các quãng 2, 3, 4, 5 trong bài TĐN số 1.

Phần trả lời của học sinh: .....

.....

.....

.....

.....

.....

- Tập đọc TĐN số 1 và ghép lời ca.

CÂU HỎI CỦA HỌC SINH

Em hãy ghi những thắc mắc của mình (nếu có)

Tiết học	Nội dung học tập	Câu hỏi của học sinh
1	....	....
2	....	....

_ CHÚC EM HỌC TỐT _